

Saksframlegg

Styre, utvalg, komité m.m.	Møtedato	Saksnr.
Ungdomsråd	14.05.2025	006/25
Eldrerådet	15.05.2025	009/25
Råd for personer med funksjonsnedsettelse	15.05.2025	011/25
Formannskapet	22.05.2025	029/25
Kommunestyret	25.09.2025	042/25

Saksbeh. LIHAR Saksansv. Einar Gabriel Røssler	Arkiv	Arkivsaknr. 18/49
--	-------	----------------------

Kommunedelplan for kulturminner, kulturmiljøer og kulturlandskap 2025-2037 - Sluttbehandling

Vedtak - Kommunestyret - 25.09.2025

Forslag til kommunedelplan for kulturminner, kulturmiljøer og kulturlandskap for Råde kommune 2025-2037 med handlingsdel vedtas slik den foreligger.

Vedtaket tas tilfølge med følgende endringer:

s.38

- Søndre Løken gårdsmiljø fra Lav til Høy
- Søndre Tasken gårdsmiljø fra Middels til Høy
- Nordre Tasken gårdsmiljø fra Høy til Middels
- Midtre Åker og Søndre Åker byttes om til Aker

s.39

- Revhaug Vestre gårdsmiljø fra Middels til Høy

Ta inn

- Nedre Jerndalen Høy
- Solbakken Høy
- Braaten Høy

s.41

Ta inn

- Odalen Høy

s.45

Ta ut

- Jernbaneundergangen ved Skråtorp
- Jernbanebro ved Kjellerød

Legge til

- Brua ved Sandbakken bak Gamle Kongeveien - Ræbben

s. 47

Ta ut

- Henriksens skomakerverksted

- Halvorsrød
- Kornmagasinet s.49

Ta ut følgende linjer under Rådhuset:

Dette er et regionalt kulturminne og er derfor oppført med prioritert kulturminne..... Det er også stor kulturhistorisk betydning at bygningen fremdeles brukes til sitt formål

s.51

- legge inn fredet ved de 3 batteriene Gyllerås, Høyås, Vetaås

Ta ut

- Tusenårsplassen, Karlshusbakken
- Potetkjelleren på Røstad

Formannskapet - Innstilling:

Saken utsettes til kommunestyret i september.

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

Forslag til kommunedelplan for kulturminner, kulturmiljøer og kulturlandskap for Råde kommune 2025-2037 med handlingsdel vedtas slik den foreligger.

Bakgrunn for saken og historikk:

Kommunestyret vedtok i KS sak 030/19 å fastsette planprogrammet for kommunedelplan for kulturminner i Råde kommune. Planforslaget ble utarbeidet og FS vedtok i sak 032/22 å legge kulturminneplanen ut på høring og offentlig ettersyn.

Kommunen mottok uttalelser fra offentlige myndigheter som administrasjonen har gjennomgått og vurdert i vedlegg 7. Høringsuttalelsene kan leses i sin helhet i vedlegg 8. Enkelte av høringsuttalelsene ble innarbeidet i planforslaget, mens andre enten ble vurdert ikke tatt til følge eller tatt til orientering. Et av innspillene som ble tatt til følge var å inkludere en handlingsplan (se vedlegg 1), og deretter legge planforslaget ut til 2. gangs høring og offentlig ettersyn.

I løpet av 2. gangs høringsperiode mottok kommunen til sammen 6 høringsuttalelser. Kommunen mottok ingen høringsuttalelser som har ført til vesentlig endringer av plandokumentene. Administrasjonen har derfor kun gjort små endringer av planen. Vedlegg 1-8 er like slik de forelå ved forrige politiske behandling. Vedlegg 9 og 10 er nye vedlegg.

Saksopplysninger:

Kommunedelplan for kulturminner, kulturmiljøer og kulturlandskap 2025-2037 beskriver kulturhistorien i Råde og identifiserer viktige kulturminner og kulturmiljøer. Den omfatter både eldre kulturminner og nyere tids kulturminner knyttet til landbruk, kystkultur, samferdsel, industri og forsvar. Planen tar for seg utfordringer som klimaendringer, vedlikehold og endringer i landbruksnæringen samt manglende kommunal kompetanse på kulturminner, og hvordan dette påvirker bevaring av kulturminner. Planen beskriver også følgende tre overordnede målsetninger for forvaltning av kulturminner i kommunen:

- I Råde er kulturminner, kulturmiljøer og kulturlandskap kartlagt og synliggjort.
- I Råde har vi en bærekraftig forvaltning av kulturminner, kulturmiljøer og kulturlandskap slik at fremtidens generasjoner opplever Råde med historisk dybde og tydelig identitet.

- I Råde kjenner vi vår historie og har økt bevissthet om kulturminnene, kulturmiljøene og kulturlandskapet.

Kulturminneplanen omhandler en oversikt og beskrivelse av viktige kulturminner, kulturmiljøer og kulturlandskap i Råde. Et representativt utvalgt av kulturminner og kulturmiljøer skal bevares i et langsiktig perspektiv. I dette ligger forståelsen av at vi ikke kan ta vare på alt, men at vi må velge. Det er viktig at både fortid, nåtid og fremtid ses samlet i utformingen av våre fysiske omgivelser. Det betyr at vi må klare å kombinere samfunnsutvikling og kulturminneforvaltning.

Kulturminneplanen er ikke en uttømmende oversikt over kulturminner og kulturmiljøer i Råde kommune. Kommunen hentet inn ekstern bistand fra Asplan Viak, som gjennomførte en kulturminneregistrering av utvalgte objekter i kommunen, i tillegg til å utarbeide en handlingsdel. Kulturminnene ble deretter verdisatt i henhold til Asplan Viaks metode, se vedlegg 2. Objektene ble valgt ut fra SEFRAK-registeret, da kommunen på dette tidspunktet ikke har hatt ressurser til å kartlegge samtlige kulturminner i kommunen. Kulturminneplanen må derfor ikke ses på som et statisk dokument, men som starten på et viktig arbeid med forvaltning og formidling av kommunens kulturminner og kulturmiljøer.

Vurdering:

Kommunedelplan for kulturminner er et viktig verktøy for forvaltningen av kulturminner i Råde kommune. Kulturminner er en viktig del av omgivelsene og identiteten til Råde. Kulturminner forteller en historie om hvordan Rådesamfunnet har utviklet seg gjennom tidene og blitt slik det er i dag. Vi har et ansvar for at vår felles historie og kulturarv blir en kilde til opplevelse, kunnskap og identitet for alle.

Formålet med planen er å styrke kommunens kunnskapsgrunnlag om kulturminner og sikre en effektiv, langsiktig og forutsigbar forvaltning av kulturminner i Råde. Planarbeidet har i stor grad bestått av å kartlegge, registrere og vurdere kulturminner i kommunen, slik at de kan ivaretas for framtidige generasjoner, og være ressurser for bruk i dagens samfunn. Planen skal være et sentralt styringsdokument for kommunens arbeid på kulturminnefeltet, og skal bidra til økt kunnskap om kommunens kulturminner, samt bidra til bærekraftig vern, forvaltning og utvikling av disse. Planen skal gi rammer og retningslinjer for bevaring av kulturminner, kulturmiljøer og kulturlandskap slik at Råde også i fremtiden kan oppleves med historisk dybde.

Det er viktig at vi som kommune gjør en jobb med å velge ut våre viktigste kulturminner for ivaretagelse. Kulturminner og kulturmiljøer, med deres egenart og variasjon, skal vernes som del av vår kulturarv og identitet. De skal også ivaretas som vitenskapelig kildemateriale, og som varig grunnlag for nålevende og framtidige generasjoners opplevelse. Planen skal ivareta dette, og består av en oversikt over utvalgte kulturminner og kulturmiljøer, som foreslås tatt vare på for fremtiden. Det er gjort et utvalg av kulturminner/kulturmiljøer som blir listet opp som «prioriterte kulturminner/miljøer» innenfor ulike temaer som landbruk, kyst og strandsittermiljø, samferdsel og infrastruktur, tekniske og industrielle kulturminner, offentlige institusjoner og krigs- og forsvarsminner. Dette viser noen av kulturminnene kommunen ønsker å ivareta, men kulturminneplanen gir i seg selv ikke et direkte, juridisk vern av disse kulturminnene.

Klima og bærekraft har blitt viktige temaer å vurdere også i et kulturminnevernsperspektiv. I Riksantikvarens klimastrategi for kulturmiljøforvaltning er det et uttalt mål at bygninger bevares og brukes, slik at klimagassutslipp reduseres og kulturmiljø ivaretas. Råde skal ta ansvar for at vi når FNs mål om miljømessig, økonomisk og sosial bærekraft innen 2030.

Konsekvenser for sosial bærekraft:

Kulturminner skal gå i arv til framtidige generasjoner, og være identitetsbygger for dagens samfunn. Kulturarv er felles, og vi skal alle kunne gjenkjenne oss i den. Mange kulturminner er også del av våre omgivelser, som bidrar til trivsel og aktivitet.

Konsekvenser for økonomisk bærekraft:

Planforslaget beskriver mål og strategier for arbeidet, men innehar også konkrete forslag til handlingspunkter. I handlingsdelen foreslås det tiltak som jevnlig må vurderes i forbindelse med kommunens budsjett. Tiltak som ikke kan løses innenfor gjeldende budsjetttrammer, må vurderes i kommunens årlige budsjett- og økonomiplanprosesser.

Konsekvenser for miljømessig bærekraft:

Innsats for å verne om og sikre verdens kultur- og naturarv er omtalt i et eget delmål under FNs bærekraftsmål 11 «Bærekraftige byer og samfunn». Bevaring av kulturmiljøer bidrar også til måloppnåelse innenfor flere av de andre bærekraftsmålene. Både av hensyn til klima, ressursbruk og økonomi vil det være samfunnsnyttig å legge til rette for gjenbruk og istandsetting av kulturminner.

Råde kommune skal ivareta sosial, miljømessig og økonomisk bærekraft. Vi verdsetter, opprettholder og videreutvikler våre kulturminner. Kulturminnene skal ivaretas for fremtidige generasjoner og være ressurser for gjennom bruk i dagens samfunn.

Medbestemmelse og konsekvenser for brukerne:

Berørte parter, offentlige myndigheter og andre interesserte har ved flere anledninger fått mulighet til å uttale seg til planen. Kommunen inviterte blant annet til medvirkningsmøte ved kommunens bygdelab ved oppstart av planarbeidet. Det har også vært anledning til å fremme innspill digitalt. Videre har planforslaget ligget ute til høring og offentlig ettersyn i to omganger.

Møtebehandling:

Behandling i Kommunestyret 25.09.2025:

Endringsforslag, fremmet av Ole-Jonny Martinsen, Høyre

Formannskapets vedtak tas tilfølge med følgende endringer

Her er forslag på endringer:

s.38

- Søndre Løken gårdsmiljø fra Lav til Høy
- Søndre Tasken gårdsmiljø fra Middels til Høy
- Nordre Tasken gårdsmiljø fra Høy til Middels
- Midtre Åker og Søndre Åker byttes om til Aker

s.39

- Revhaug Vestre gårdsmiljø fra Middels til Høy

Ta inn

- Nedre Jerndalen Høy
- Solbakken Høy
- Braaten Høy

s.41

Ta inn

- Odalen Høy

s.45

Ta ut

- Jernbaneundergangen ved Skråtorp
- Jernbanebro ved Kjellerød

Legge til

- Brua ved Sandbakken bak Gamle Kongeveien - Ræbben

s. 47

Ta ut

- Henriksens skomakerverksted
- Halvorsrød

Kornmagasinet s.49

Ta ut følgende linjer under Rådhuset:

Dette er et regionalt kulturminne og er derfor oppført med prioritert kulturminne..... Det er også stor kulturhistorisk betydning at bygningen fremdeles brukes til sitt formål

s.51

- legge inn fredet ved de 3 batteriene Gyllerås, Høyås, Vetaås

Ta ut

- Tusenårsplassen, Karlshusbakken
- Potetkjelleren på Røstad

Votering:

Representanten Martinsens (H) endringsforslag ble enstemmig vedtatt.

Kommunedirektørens forslag til vedtak med representanten Martinsens (H) endringsforslag ble enstemmig vedtatt.

Vedtak - Kommunestyret - 25.09.2025

Forslag til kommunedelplan for kulturminner, kulturmiljøer og kulturlandskap for Råde kommune 2025-2037 med handlingsdel vedtas slik den foreligger.

Vedtaket tas tilfølge med følgende endringer:

s.38

- Søndre Løken gårdsmiljø fra Lav til Høy
- Søndre Tasken gårdsmiljø fra Middels til Høy
- Nordre Tasken gårdsmiljø fra Høy til Middels
- Midtre Åker og Søndre Åker byttes om til Aker

s.39

- Revhaug Vestre gårdsmiljø fra Middels til Høy

Ta inn

- Nedre Jerndalen Høy
- Solbakken Høy
- Braaten Høy

s.41

Ta inn

- Odalen Høy

s.45

Ta ut

- Jernbaneundergangen ved Skråtorp
- Jernbanebro ved Kjellerød

Legge til

- Brua ved Sandbakken bak Gamle Kongeveien - Ræbben

s. 47

Ta ut

- Henriksens skomakerverksted
- Halvorsrød

Kornmagasinet s.49

Ta ut følgende linjer under Rådhuset:

Dette er et regionalt kulturminne og er derfor oppført med prioritert kulturminne..... Det er også stor kulturhistorisk betydning at bygningen fremdeles brukes til sitt formål

s.51

- legge inn fredet ved de 3 batteriene Gyllerås, Høyås, Vetaås

Ta ut

- Tusenårsplassen, Karlshusbakken
- Potetkjelleren på Røstad

Behandling i Formannskapet 22.05.2025:

Kommunedelsplan for kulturminner, fremmet av Ole-Jonny Martinsen, Høyre

Saken utsettes til kommunestyret i september

Votering:

Representanten Martinsens (H) utsettelsesforslag ble vedtatt med 9 stemmer (H, KrF, Sp, Ap, Frp)

Vedtak - Formannskapet - 22.05.2025

Saken utsettes til kommunestyret i september.

Behandling i Råd for personer med funksjonsnedsettelse 15.05.2025:

Omforent forslag, fremmet av ,

Kommunedirektørens forslag tas til orientering.

Votering:

Råd for personer med funksjonsnedsettelses omforente forslag ble enstemmig vedtatt.

Vedtak - Råd for personer med funksjonsnedsettelse - 15.05.2025

Uttalelse - råd for personer med funksjonsnedsettelse:

Kommunedirektørens forslag tas til orientering.

Behandling i Eldrerådet 15.05.2025:

Omforent forslag , fremmet av Einar Kristian Smedsvig, Høyre

Eldrerådet finner planen særdeles omfattende og interessant med en unik oversikt over kulturminnene i kommunen. En oversikt med historie og beskrivelse som vil være av stor interesse for svært mange innbyggere i Råde.

Handlingsplanen 2025-2029 er omfattende og ambisiøs. Eldrerådet tilrår derfor at etablering av en digital kommunal faktaside, som er nærmere beskrevet under FM, prioriteres. Dette vil bringe informasjon ut til innbyggerne. Deler av planen bør også vurderes publisert i "Råbarsk".

Votering:

Eldrerådets omforente forslag ble enstemmig vedtatt.

Vedtak - Eldrerådet - 15.05.2025

Uttalelse - eldrerådet:

Eldrerådet finner planen særdeles omfattende og interessant med en unik oversikt over kulturminnene i kommunen. En oversikt med historie og beskrivelse som vil være av stor interesse for svært mange innbyggere i Råde.

Handlingsplanen 2025-2029 er omfattende og ambisiøs. Eldrerådet tilrår derfor at etablering av en digital kommunal faktaside, som er nærmere beskrevet under FM, prioriteres. Dette vil bringe informasjon ut til innbyggerne. Deler av planen bør også vurderes publisert i "Råbarsk"

Behandling i Ungdomsråd 14.05.2025:

Uttalelse fra ungdomsrådet, fremmet av ,

Ungdomsrådet stiller seg bak kommunedirektørens forslag til vedtak.

Votering:

Ungdomsrådets omforente forslag ble enstemmig vedtatt.

Vedtak - Ungdomsråd - 14.05.2025

Uttalelse - ungdomsrådet:

Ungdomsrådet stiller seg bak kommunedirektørens forslag til vedtak.

Vedlegg: Dok. dato	Tittel
1. 05.05.2025	Kommunedelplan for kulturminner, kulturmiljøer og kulturlandskap for Råde kommune 2025-2037, datert 05.06.2025
2. 05.05.2025	Vedlegg 1 - Handlingsdel for kulturminneplan Råde kommune 2025 - 2029, datert 20.03.2025
3. 02.05.2025	Vedlegg 2 - Metode for vurdering av verneverdi, datert 22.04.2024
4. 02.05.2025	Vedlegg 3 - Sentrale begrep og uttrykk i kulturminnevernet, datert 20.03.2025
5. 02.05.2025	Vedlegg 4 - Lovverk, datert 20.03.2025
6. 02.05.2025	Vedlegg 5 - Registre over kulturminner, datert 20.03.2025
7. 02.05.2025	Vedlegg 6 - Kart over kulturminner, kulturmiljøer og kulturlandskap som planen omhandler, datert 20.03.2025
8. 02.05.2025	Vedlegg 7 - Administrasjonens vurderinger av innkomne høringssvar ved 1. gangs høring og offentlig ettersyn, datert 20.03.2025 (1)
9. 02.05.2025	Vedlegg 8 - Samling av høringsuttalelser ved 1. gangs høring og offentlig ettersyn, datert 20.03.2025
10. 05.05.2025	Vedlegg 9 - Administrasjonens vurderinger av innkomne høringssvar ved 2 .gangs høring og offentlig ettersyn, datert 05.06.2025
11. 05.05.2025	Vedlegg 10 - Samling av høringsuttalelser ved 2. gangs høring og offentlig ettersyn, datert 05.06.2025